

Høvåg Museums- og Historielag

Årsberetning for året 2025 – 68. driftsår

Styret har i 2025 bestått av:

Leder Odd Aksel Bergstad, nestleder Anders Bjørnholmen, sekretær Berit Haavik Nilsen, kasserer Jarle Habostad Knutsen og styremedlemmene Eldbjørg Kjøstvedt, Svein Johnny Nyhuus og Leif Kristian Drangsholt.

Varamedlemmer: Audun Kjøstvedt, Kenneth Winge Breisnes.

Valgkomitéen har bestått av: Ingjerd Modal og Halvard Vesterhus.

Revisor: Sørlandet kommunerevisjon IKS

Wigdis Haga har bidratt som regnskapsfører og takkes spesielt for dette.

Vi har avholdt 6 styremøter og behandlet 34 saker.

Lagets medlemsstatus pr. 31.12.2025

Det var ved årets slutt 168 enkeltmedlemmer (Kr. 200), 84 felles/familiemedlemmer (Kr. 300) og 1 livsvarig medlem. Endel medlemmer betalte ikke kontingent i 2025. Beregnet utfra innbetalte kontingenter, var det ved årets slutt 138 betalende enkeltmedlem og 75 betalte familiemedlemsskap. Dersom hvert familiemedlemsskap representerer to personer, blir antallet betalende medlemmer: $138 + 150 = 288$.

Laget er registrert i Brønnøysundregisteret med org. nr. 991 978 070.

Laget er registrert med Grasrotandel i Norsk tipping.

Regnskap - økonomi

Regnskapet er felles for hele lagets drift.

Lagets regnskap viser et overskudd på Kr. 32 334,-

Salget av boka om Høvåg Kirke har vært tilfredsstillende også i 2025, likeså salget av Småskrift nr. 15 om fiskerihistorie fra 2024 og Nr. 16 om utvandring fra Høvåg som kom for salg i november. Til publisering av småskriftet og slutføringen av arbeidet med fortøyningsfester fikk vi støtte fra Lillesands Sparebanks gavefond Kr. 10 000,-.

Regnskapet viser at laget har en samlet egenkapital på Kr. 696 299,-, mot Kr. 663 965,- i fjor.

Etter styrets mening har laget en solid likviditet som sikrer videre drift.

Representasjon:

Lars Petter Østeby er styremedlem i Agder historielag. Erik Adler Hellenes er historielagets representant i bygdebokarbeidet for Vestre Moland og Lillesands historie.

Vi møtte med delegatene Berit Haavik Nilsen, Odd Aksel Bergstad, og Anders Bjørnholmen, på Agder Historielags årsmøte i Vennesla 26. april 2025.

Eldbjørg Kjøstvedt og Odd Aksel Bergstad deltok på Agder Museumslags årsmøte på Birkeland 15. mars 2025.

Kontakt og samarbeid med andre institusjoner og lag:

Vi har god kontakt med Randesund historielag, Tveit historielag, Vestre Moland- og Lillesand historielag, og Fjære Historielag.

Medlemskap i andre lag:

Laget er medlem i Aust-Agder Museums- og Arkivlag, Agder Museumslag, Landslaget for lokallhistorie og Agder Historielag.

Historielaget 2025

Lørdagskafé 15. februar Herredshuset

Laget startet markeringen av 200-årsjubiléet for organisert utvandring fra Norge med lørdagskafé hvor foredrag om «Utvandringen fra Agder» ble omfattende og grundig belyst av professor Jon P. Knudsen fra Universitetet i Agder. Ca. 60 personer deltok.

Årsmøte 26. mars Herredshuset

Ordinært årsmøte ble avholdt på Herredshuset, i henhold til vedtektene. Ca. 60 personer deltok.

Etter årsmøtet og kaffe-bevertning var det kåseri om «Steinalderplassen ved Vålane» ved arkeolog Jo-Simon Frøshaug Stokke. Dette representerte utfyllende rapport fra utgravingen i 2023.

Tur til Røynevarden med 9. klasse fra Høvåg skole 8. april og markering av freds jubiléet 8. mai

På turen til Røynevarden med 9. klasse fra Høvåg skole deltok Lars Petter Østeby, Berit Haavik Nilsen, Anders Bjørnholmen og Odd Aksel Bergstad fra Historielaget. Turen startet ved minnestøtta ved kirka og gikk deretter til Røynevarden og Speiderplassen, med utsikt til stedet der troppetransportskipet Rio de Janeiro ble torpedert 8. april 1940.

I tillegg bidrog vi med historisk overblikk til Høvåg kirkes friluftsgudstjeneste på Røynevarden 8. mai, og vi holdt deretter en offentlig markering ved minnestøtta.

Vårtur søndag 27. april til Åmland og Indre Årsnes

I flott vårvær fikk de ca. 95 frammmøtte en lærerik tur til de gamle gårdene Åmland Nordre og Indre Årsnes. Dyktige og godt forberedte hovedomvisere var Bjørn Jonassen og Kåre Syvertsen. I Småvigane var det kafferast, og her fortalte Signe Ann Jørgensen og Dagfinn Ellingsen om sine besteforeldre som bodde der til 1958.

Utstillingsåpning på Høvåg museum på Vesterhus

Lørdag 21. juni åpnet muséet på Vesterhus for sesongen, og dermed også utstillingen viet til utvandringen fra Høvåg ut i den store verden. Odd Aksel Bergstad kåserte om hva emigrasjonsprotokollene forteller om utvandringen fra bygda. Ca. 50 deltakere koste seg med kaffe og servering og tok turen innom utvandringsutstillingen laget av museumsgruppa ved Eldbjørg Kjøstvedt, Lis Vesterhus, Wigdis Haga, Signe Bjørnholmen og Ingfrid Hamre. Museumsgruppa holder det fint i museet og pyntet hver helg gjennom sommeren med friske blomster i værelsene i første etasje.

Markus Hafsett Nilsen var innleid museumsguide for sesongen 2025. Annenhver helg var frivillige medlemmer verter med omvisning og lett bevertning.

En ekstra takk til Vibeke Vesterhus for godt samarbeid på åpningsdagen og ellers.

Sommerfest på Skolehuset i Gamle Hellesund 12. juli.

Sommerfest med basar og samtalekåseri ved Jan Thorvald Kjølsvædt og Rolf Otto Haugevik: "Amerikafeber i Høvåg-hjem". Basaren ble vellykket, godt forberedt og ledet av Berit og Jarle. Audun solgte bøker, matteltet var populært, og Halvard og Odd Aksel sto for båtskysse fra/til Kjerkebrygga. Trubadurene Finn Bendixen og Dag Ellefsen bidrog som hvert år med sommerlig underholdning fra trammen bak skolen.

Kulturminnedag og høsttur søn. 7. sept. til muséer i Lister

Høstturen i 2025 gikk ut av bygda til to muséer vest i Agder, og hovedtema var utvandring og okkupasjonshistorie. Første stopp var utvandrer-muséet i Kvinesdal, et av de mindre uavhengige muséene som er med i Agder Museums-lag. Deretter fulgte besøk ved Lista Museum på Norberg Fort. På hjemveien var der middag på Rossfjord Strandhotel i Lyngdal. Hele 62 personer var med, og alle var spesielt fornøyd med bussjåføren Arne Ribe.

Lørdagskafé 18. okt, Herredshuset «Gamle barn forteller om freden»

Ca. 50 personer deltok og fikk oppleve panelsamtalen med aldrende, men inspirerende tidsvitner som faktisk opplevde både okkupasjonen og freden. I over en time delte de minner og betraktninger, både humorfylte historier og stort alvor. En rekke tilleggs-kommentarer fra salen bidrog også til å skape et bilde av fredsdagen og tida etterpå.

Deltakere i panelet eller med andre bidrag: Una Kokai, Else Lill Nyhuus, Arne Kvivik, Henrik Kvivik med bidrag fra Else Kvivik, samt Eldbjørg Kjølsvædt. Det ble gjort lydopptak av panelsamtalen, og denne skal redigeres og gjøres tilgjengelig etter hvert.

Høstmøte på Herredshuset 5. november med tema «Leo Weatherstone –

motstandsmann fra Høvåg». Odd Aksel Bergstad innledet om Leo Weatherstone og hans skjebne. I innlegget beklaget han at Museums- og Historielaget ikke hadde omtalt ham i boka «Høvåg under okkupasjonen» som kom ut i 1990. Dernest viste repr. fra Tveit Historielag Beint Foss og Trygve Tønnesen en film som gjenga en samtale med Weatherstones to sønner Tor og Dag som nå begge er gått bort.

Møtet samlet overfylt storsal i Herredshuset, omtrent 90 mennesker i alle aldre. Dette spesielle arrangementet markerte avslutningen av lagets 80-årsmarkering av freden i 1945. Høstmøtet var første sjanse til å kjøpe Småskrift nr. 16 om Høvågs utvandrerhistorie.

Julemarked på Herredshuset lør 22. – søn 23. nov

Historielaget var på plass med salg av publikasjoner, og i år med hovedvekt på salg av kirkeboka og Småskrift nr. 15 og 16. Det var godt salg og flere nye innmeldinger i laget.

Høvåg herredshus – Historielagets oppgaver og bruk av huset

Laget bidrog på dugnad og deltok i salg av julekalenderen. Vi leier det lille hjørnerommet mot veien til boklager med mer, og har i tillegg lager i våre to stålskap i 2. etg. Vi leier også de to bankhvelvene til arkiv og lager.

Lagets publikasjoner

Priser på bøker, småskrifter og hefter: Høvåg kirke – de første 800 årene Kr. 400,

Høvågdialekten Kr. 300, Stedsnavn i Høvåg Kr. 200, Høvåg under okkupasjonen Kr. 100, Oscar Krossens erindringer Kr. 50, småskrift nr. 13 Kr. 50, småskrift 14 Kr. 100, småskrift nr. 15 Kr. 150, småskrift nr. 16 Kr. 200. Småskriftene 1-12 deles ut gratis. Småskriftene 1-12 er nå tilgjengelig for lesing og nedlasting fra hjemmesiden.

Vi selger Småskrift nr. 15 & 16 og boka om Høvåg kirke på Matkroken Indre Årsnes og Lillesand. Kirkeboka også gjennom Norli hos Berges i Kr sand, Sørlandssenteret og i Lillesand. Også Museumsbutikken i Lillesand selger våre bøker og hefter. I tillegg selger vi gårds- og slektshistorie Høvåg bind 1,2,3,4 og Vestre Moland bind 1, 2 og 3, og Lillesands historie 1800-1850 og 1850-1920 for Lillesand kommune - Lillesands sparebank. Alle bøker og hefter kan dessuten bestilles på nettsiden www.hovaghistorielag.no.

Innsamling av muntlig historie i bygda

Eldbjørg Kjostvedt og Berit H Nilsen har fortsatt arbeidet med å intervjuere eldre folk i bygda. Dette arbeidet vil pågå over flere år.

Dokumentasjon og registrering av gamle fortøyningsfester

Odd Aksel Bergstad, Asbjørn Modal, Øystein Nilssen og Karl Olaf Jørgensen har fortsatt dokumentasjonsarbeidet og registrering i Riksantikvarens kulturminnedatabase www.kulturminnesøk.no. Dette er nå slutført etter at Ågerøya og Kalvøyhavn ble unnagjort i 2025. Hele 189 fester er registrert, med tekst og bilder. På nettsiden ligger det en foreløpig rapport fra arbeidet med kart, tabeller m. bilder og litt historie. Dette er rapportert til Kystverksmusea som rette instans. Det gjenstår mer arbeid med skriftlige historiske kilder, og i 2026 tas det sikte på å gi ut en skriftlig rapport/småskrift om dette.

Nye historier og billedserier på hjemmesiden www.hovaghistorielag.no

På nettsiden er det etablert en mulighet til å legge ut småhistorier som produseres av medlemmene «Smått om gammelt». Medlemmene oppfordres til å bidra. I 2025 ble følgende lagt ut:

Nilssen, Ø. 2025. «SELSOMME TILDRAGELSER I ULVØYSUND.»

Kjostvedt, S., tilrettelagt av Kjostvedt, E. 2025. «KINAS VENN»s FØRSTE ÅR, DA JEG VAR LITEN.

Bergstad, O.A. 2025. «RØMTE I ANTWERPEN».

BILLEDSAMLING fra UTGRAVINGEN AV KASSENKANALEN 1995

En liten samling fotografier som viser etableringen av Kassenkanalen, ble i desember 2024 overlatt Historielaget av Harald Svendsen, Staubø. Historielaget takker fotografen for denne spesielle billedserien.

Synlighet - kommunikasjon. Hjemmeside - Facebook grupper/sider - epost.

Annonsering.

Hovedkanalen for laget er nettstedet www.hovaghistorielag.no

Laget administrerer og driver dessuten følgende grupper/sider på Facebook:

Høvåg Museums- og Historielag, Gamle Høvågbilder / Høvåg - historie og bilder og Stedsnavn i Høvåg.

Også i 2025 begrenset vi kostnadskrevende annonsering i aviser. Erfaringen er at vi når godt ut via e-post, hjemmeside og Facebook pluss plakater på Matkroken Indre Årsnes. Flere arrangement og utgivelsen av Småskrift 16 er også blitt omtalt i Lillesands-Posten.

Museumsdriften 2025

Høvåg bygdemuseum på Vesterhus

Besøkstallet var 245 i 2025. Arbeidsgruppa ved Eldbjørg, Lis, Wigdis, Ingfrid og Signe legger ned et stort arbeid med registrering av gjenstander, og ellers i museet. Vi har et godt samarbeid med nabo Vibeke Vesterhus. Vi hadde dugnad før utstillingsåpningen i juni. Utearealet blir gjennom sesongen slått av Halvard, kantklipping av Kenneth Winge Breisnes. Lekkasje ved pipene ble reparert av Anders Bjørnholmen og Johnny Nyhuus. Toalettløsning for gjester er ikke ordnet ennå.

Som mange vet har vi dessverre p.g.a. plassmangel ikke anledning til å motta så mange nye gjenstander til museet, men helt spesielle gaver prøver vi å få plassert inn. I 2025 fikk vi et skap fra 1700-tallet som nå er montert i samlingen.

Kornbrekke sag

Bygningen har hatt vanlig ettersyn/vedlikehold ved bygningsansvarlig Johnny Nyhuus og Kennet Winge Breisnes som også rydder veien inn til saga. Saga er teknisk sett nå kjørbær. Litt arbeid oppover langs stemmen gjenstår, men bygningen er ikke truet lenger og er dessuten lettere synlig fra veien.

Isefjær mølle

Halvard Vesterhus, Kenneth W Breisnes, Johnny Nyhuus og Odd Aksel Bergstad ryddet rundt møllehuset, og det ble leid inn hjelp i høst til å felle noen store linder som kunne true huset. Rydding ble utført 9. mai. Vannstanden på stokkegulvet under mølla var fortsatt tidvis litt lav, og dette ble ordnet på dugnad og ved innleie av maskinentreprenør Dag Ødegård. Styret hadde i høst befarings med representanter for Fylkeskommunen og grunneierne vedr. videre arbeid med å restaurere dammen og vannrenna slik at mølla kan settes i drift. Det var deretter konferanse med Lillesand kommune for å avklare veien videre mht. søknader o.a. Dette vil trolig kreve profesjonell hjelp, og finansiering, og det blir en prioritert oppgave i 2026. Det var satt av et beløp til forprosjekt i 2025, men arbeidet så langt har ikke hatt utgifter.

Gamle Hellesund skolemuseum

Skolehuset fra 1876 er både skolemuseum og kretshus for Gamle Hellesund. På forsommeren blir skolestua reingjort og gjort klar for sesongen, og utearealene stelt i stand. Dugnadsgjeng her er Arild, Berit og Torfinn Nilsen med medhjelpere. Vinterlemmer settes foran vinduer mot øst og sør. Lillesand kommune, som eier av eiendommen, ble anmodet om bistand til å oppruste bryggene og tette lekkasje i pipa/taket, men dette ble til slutt gjennomført av Anders Bjørnholmen, Johnny Nyhuus og Kenneth Winge Breisnes.

Potetkjelleren på Hæstad

Laget disponerer en eldre potetkjeller på kommunens eiendom, gnr. 75, bnr. 105, på Hæstad. Husansvarlig er Audun Kjøstvedt. Anlegget er i god stand og krevde ikke arbeid i 2025.

Arbeidsgruppe for bygdemuseet på Vesterhus

Gruppen består av Lis Vesterhus, Ingfrid Hamre, Eldbjørg Kjøstvedt, Signe Bjørnholmen og Wigdis Haga. Flere har deltatt på kurs i regi av Agder Museumslag (behandling av gjenstander, søknadskurs).

Ellers er det mange som står på for å ta vare på bygdas kulturminner og historie. Historielaget takker alle som støtter opp om vårt arbeid på forskjellig vis.

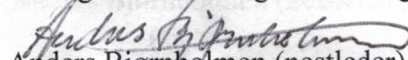
Vi takker også alle som møter opp på arrangementene. Det er inspirerende for oss arrangører å få en slik positiv respons på arbeidet vårt.

Høvåg februar 2025

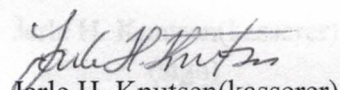
Styret i Høvåg Museums- og Historielag

Odd Aksel Bergstad (leder)

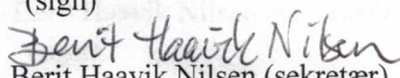
(sign)

Anders Bjørnholmen (nestleder)

(sign)

Jarle H. Knutsen (kasserer)

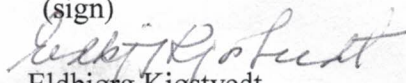
(sign)

Berit Haavik Nilsen (sekretær)

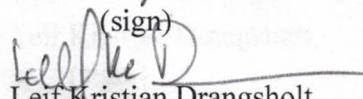
(sign)

Svein Johnny Nyhuus

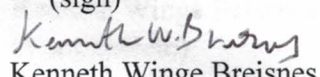
(sign)

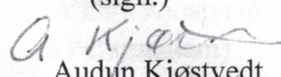

Eldbjørg Kjøstvedt

(sign)

Leif Kristian Drangsholt

(sign.)

Kenneth Winge Breisnes
(Varamedlem)

Audun Kjøstvedt
(Varamedlem)